

GENERALINĖS ADVOKATĖS CHRISTINE STIX-HACKL IŠVADA,
pateikta 2004 m. birželio 8 d.¹

I — Įžanginės pastabos

II — Teisinis pagrindas

A — Bendrijos teisė

2. Direktyvos 1 straipsnis nustato jos taikymo sritį. Jame nurodoma:

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas vienoje iš keturių susijusių bylų² dėl 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos³ (toliau – direktyva) išaiškinimo. Šios, kaip ir kitų bylų, dalykas yra vadinamoji *sui generis* teisė ir jos apimtis sporto lažybų srityje.

„1. Ši direktyva taikoma bet kokių formų duomenų bazių teisei apsaugai.

2. Šioje direktyvoje terminas „duomenų bazė“ reiškia pavienių darbų, duomenų ar kitokios metodiškai arba sistemingai sutvarkytos ir individualiai elektroniniu arba kitokiu būdu prieinamos medžiagos rinkinius.“
(Pataisytas vertimas)

1 – Originalo kalba: vokiečių.

2 – Dar nagrinėjamos bylos C-46/02, C-203/02 ir C-442/02, kuriose aš šiandien taip pat pateikiu išvadas (2004 m. lapkričio 9 d. Sprendimai, Rink. p. I-10365, I-10415, I-10549).

3 – OL L 77, p. 20.

3. III skyriaus 7–11 straipsniai reglamentuoja *sui generis* teisę. 7 straipsnis, reglamentuojantis apsaugos objektą, nustato:

jas, nuomojant, operatyviosios (*on-line*) sistemos pagrindu arba kitais informacijos perdavimo būdais. Pačiam teisės savininkui arba su jo leidimu kartą pardavus duombazės kopiją Bendrijoje, prarandama teisė kontroliuoti kopijos perpardavimą Bendrijos teritorijoje;

„1. Valstybės narės numato duomenų bazės, pasižyminčios pakankamai didelėmis jos duomenų gavimo, tikrinimo ir pateikimo kokybinėmis ir (arba) kiekybinėmis investicijomis, sudarytoji teisę neleisti perkelti ir (arba) panaudoti visą tokių duomenų bazę arba pakankamai didelę jos dalį, kokybiškai ir (arba) kiekybiškai ją įvertinus.

Viešas skolinimas nelaikomas nei perkėlimu, nei panaudojimu.

2. Šiame skyriuje:

3. Pirmoje šio straipsnio dalyje minima teisė gali būti perduota, perleista arba suteikta pagal licenciją.

a) „perkėlimas“ – tai nuolatinis arba laikinas visų bazės duomenų arba pakankamai didelės jos dalies transformavimas į kitą lygmenį bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma;

(...)

b) „panaudojimas“ — tai bazės duomenų arba pakankamai didelės jos dalies pateikimas visuomenei platinant kopijas.

5. Pasikartojantis bei sistemingas duomenų bazės nedidelių dalių perkėlimas ir (arba) panaudojimas, reikalaujantis veiksmų, kurie nebūdingi normaliam duomenų bazių naudojimui arba kurie nepagrįstai pažeidžia teisėtus jų sudarytojų interesus, nėra leidžiamas.“ (Pataisytas vertimas)

4. 8 straipsnio, reglamentuojančio teisėtų naudotojų teises ir pareigas, 1 dalis nustato:

duomenų rinkiniui (duomenų bazei) gali būti taikoma *sui generis* teisė, jei jis neturi autoriaus teisių apsaugai reikalingo originalumo ir nepriklausomumo.

„1. Bet kuriuo būdu viešai platinamos duomenų bazės sudarytojas negali sutrukdyti jos teisėtiems naudotojams perkelti ir (arba) viešai platinti nedideles kokybiškai ir kiekybiškai įvertintas dalis bet kokių tikslų. Jeigu teisėtas naudotojas yra įgaliojtas perkelti ir (arba) viešinti tik tam tikrą duomenų bazės dalį, ši straipsnio dalis galioja tik tai daliai.“

5. 9 straipsnis numato, kad valstybės narės gali nustatyti *sui generis* teisės išimtis.

7. Pagal 49 straipsnio 1 dalį sąrašo, lentelės ar panašaus kūrinio, kuriame surinktas didelis duomenų kiekis, arba kuriam reikalingos pakankamai didelės investicijos, sudarytojas turi išimtinę kopijavimo ir paskelbimo visuomenei teisę. Ši nuostata buvo nustatyta Įstatymo pakeitimu (SFS 1997:790), kuris įsigaliojo 1998 m. sausio 1 dieną. Pakeitimu buvo siekiama perkelti direktyvą į vidaus teisę. Šia proga Autorių teisių įstatymo 49 straipsnio nuostatos buvo pakeistos tiek, kiek jos susijusios su išimtinės teisės apribojimais ir apsaugos trukme.

B — Nacionalinė teisė

6. Autorių teisės nuostatos pateikiamos Įstatyme (1960:729) dėl literatūros ir meno kūrinių autorių teisių (toliau – Autorių teisių įstatymas). Be to, šiame įstatyme yra nuostatų dėl vadinamųjų gretutinių teisių apsaugos. Pagal Autorių teisių įstatymo 49 straipsnį

8. Remiantis iki Įstatymo pakeitimo galiojusia Autorių teisių įstatymo 49 straipsnyje įtvirtinta vadinamąja rinkinių apsauga, sąrašai, lentelės ar panašūs kūriniai, kuriuose surinktas didelis duomenų kiekis, negalėjo būti kopijuojami be autoriaus leidimo. Po Autorių teisių įstatymo 49 straipsnio pakeitimo, kaip ir anksčiau, egzistuoja rinkinių, kuriuose surinktas didelis duomenų kiekis, ir kūrinių, kuriems reikalingos pakankamai didelės investicijos, apsauga. Todėl Autorių teisių įstatymo apsaugos objektas yra plates-

nis negu direktyvoje įtvirtintos *sui generis* teisės. Apsaugos apimtis yra susijusi su norma, pagal Autorių teisių įstatymo 2 straipsnį taikoma kūriniui, kuriam taikoma autoriaus teisių apsauga, ir apima išimtinę kopijavimo bei paskelbimo visuomenei teisę. Nuostata skirta direktyvos apsaugai nuo perkėlimo ir panaudojimo. Remiantis Įstatymo pakeitimo parengiamaisiais darbais, apsauga yra platesnė negu iš tikrųjų reikalaujama pagal direktyvą.

nedidelės duomenų dalies prieinamumo visuomenei transliuojant. Tačiau pakartotinis nedidelės kūrinio dalies panaudojimas sudėjus gali būti laikomas pakankamai didelės kūrinio dalies naudojimu.

III — Bylos aplinkybės ir pagrindinė byla

A — Bendroji dalis

9. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, įstatyme nėra nuostatos, atitinkančios direktyvos 7 straipsnio 5 dalį⁴. Žinoma, Įstatymo pakeitimo parengiamuosiuose darbuose buvo iškeltas klausimas, ką reiškia „nedidelė dalis“. Šiuo klausimu paaiškinama, kad 49 straipsnis saugo ne duomenis, kurie surinkti kūrinyje; apsaugos objektas yra visas kūrinys arba jo pakankamai didelė dalis. Be to, nurodoma, jog išimtinė teisė neapima atskirų kūrinio duomenų kopijavimo. Ji taip pat neapima

10. Aukščiausios lygos profesionalių futbolo rungtynių organizatorės yra *The Football Association Premier League Limited* ir *The Football League Limited* Anglijoje bei *The Scottish Football League* Škotijoje. *Premier League* ir *Football League* (su I, II bei III divizionais) kartu apima keturias lygas. Prieš kiekvieną rungtynių sezoną sudaromi atitinkamos lygose rengiamų rungtynių tvarkaraščiai. Duomenys kaupiami elektroniniu būdu ir yra individualiai prieinami. Rungtynių tvarkaraščiai, be kita ko, pateikiami spausdintose brošiūrose, pirma, chronologiškai ir, antra, kiekvienai atitinkamoje lygoje žaidžiančiai komandai. Komandų poros nurodomos forma X prieš Y (pvz., *Southampton* prieš *Arsenal*). Kiekvieną sezoną rengiama maždaug 2 000 rungtynių per keturiasdešimt vieną savaitę.

4 — Todėl literatūroje pateikiama nuoroda, kad ta nuostata į Švedijos teisę buvo perkelta neteisingai, žr. J.-L. Gaster, „European *Sui Generis* Right for Databases“, *Computer and Recht. International* 2001, p. 74 (75); G. W. G. Karnell, „The European *Sui Generis* Protection of Data Bases“, *Journal of the Copyright Society of the U.S.A.* 2002, p. 983 (995).

11. Anglijos arba Škotijos futbolo rungtynių organizatoriai įgaliojo Škotijos bendrovę *Football Fixtures Limited* sureguliuoti naudojimąsi rungtynių tvarkaraščiais, suteikiant licencijas. *Football Fixtures Limited* savo ruožtu su eksploatavimu ir naudojimu susijusias teises ne Didžiojoje Britanijoje perleido *Fixtures Marketing Limited* (toliau – *Fixtures*).

džia neturtines teises, kurių turėtojai yra *The F. A. Premier League Limited*, *The Football League Limited* ir *The Scottish Football League*.

B — Ypatingoji dalis

12. *AB Svenska Spel* (toliau – *Svenska Spel*) organizuoja futbolo totalizatorių Švedijoje, kuriame galima spėti futbolo rungtynių, be kita ko, Anglijos ir Škotijos futbolo lygose, rezultatus. Lygų rungtynės žaidimų *Spielen Stryktipset* ir *Måltipset* atveju nurodomos spėjimo kortelėse, o žaidimo *Oddset* atveju – specialioje programoje.

13. *Fixtures* tvirtina, kad abiem duomenų bazėms – vienai visoms lygoms Anglijoje ir vienai visoms lygoms Škotijoje, kur buvo pateikiami duomenys, kuriais remiantis sudaromi rungtynių tvarkaraščiai, suteikiama apsauga pagal Autorių teisių įstatymo 49 straipsnį, ir kad *Svenska Spel* naudojimąsi duomenimis iš rungtynių tvarkaraščių pažei-

14. *Svenska Spel* teigia, kad rungtynių tvarkaraščiams nebuvo taikoma apsauga pagal Autorių teisių įstatymo 49 straipsnį ir kad jos naudojimąsi su lažybomis susijusiais duomenimis jokių būdu nėra teisės pažeidimas.

15. *Fixtures* 1999 m. vasario mėnesį *Gotlands tingsrätt* pateikė ieškinį prieš *Svenska Spel*, reikalaudama tinkamo atlyginimo už rungtynių tvarkaraščiuose esančių duomenų naudojimą nuo 1998 m. sausio 1 d. iki 1999 m. gegužės 16 dienos. *Fixtures* tvirtino, kad duomenų apie rungtynių tvarkaraščius duombazės yra saugomos pagal Autorių teisių įstatymo 49 straipsnį ir kad *Svenska Spel* jų informaciją perkėlė į spėjimo korteles ir (arba) ją šiose panaudojo išimtinę teisę į duomenų bazes pažeidžiančiu būdu.

16. *Svenska Spel* ginčijo reikalavimus ir tvirtino, kad rungtynių tvarkaraščiams ne-taikoma rinkinių apsauga pagal Autorių teisių įstatymo 49 straipsnį, nes nekalbama nei apie rinkinį, kuriame surinktas didelis kiekis duomenų, nei apie pakankamai didelės investicijos rezultatą. Investicijos buvo padarytos darbo ir išlaidų forma, siekiant sudaryti

galimybę organizuoti futbolo rungtynes, ir galimybę panaudoti rungtynes kitam žaidimui investicijos tikslo atžvilgiu yra šalutinis produktas. Be to, *Svenska Spel* atliktas duomenų naudojimas lažyboms nėra pažeidimas.

17. *Tingsrätt* atmetė ieškinį 2000 m. balandžio 11 d. sprendimu. Jis manė, kad rungtynių tvarkaraščiams taikoma rinkinių apsauga, nes šiuo atveju kalbama apie rinkinį, kuriam reikėjo pakankamai didelės investicijos, bet vis dėlto nusprendė, kad *Svenska Spel* atliktas su rungtynių tvarkaraščiais susijusių duomenų naudojimas nepažeidė *Fixtures* teisių.

18. *Fixtures* pateikė apeliacinį skundą dėl šio sprendimo *Svea hovrätt*. Šis 2001 m. gegužės 3 d. sprendimu paliko galioti *Tingsrätt* sprendimą. *Svea hovrätt* konkrečiai nepareiškė nuomonės klausimu, ar rungtynių tvarkaraščiams taikoma apsauga pagal Autorių teisių įstatymo 49 straipsnį, ir, išnagrinėjusi byloje pateiktus faktus, nusprendė, jog *Svenska Spel* naudojo tuos pačius duomenis, kurie yra duomenų bazėje; tačiau tai neįrodė, kad kokie nors duombazės duomenys buvo perkelti, ir taip buvo pažeista rinkinių apsauga, galėjusi būti taikoma šiai duomenų bazei.

19. *Fixtures* pateikė kasacinį skundą dėl *Svea hovrätt* sprendimo ir paprašė patenkinti jos ieškinį. Ji tvirtino, kad rungtynių tvarkaraščiai saugomi ne tik kaip rinkinys, kuriame surinktas didelis duomenų kiekis, bet ir kaip pakankamai didelės investicijos darbo bei išlaidų forma rezultatas; todėl negalima daryti skirtumo tarp darbo, susijusio su rungtynių planavimu, ir darbo, susijusio su rungtynių tvarkaraščių parengimu. Investicijos tikslas yra nereikšmingas. Galimybė panaudoti duomenų bazę totalizatoriui investicijos į duomenų banką tikslo atžvilgiu taip pat nėra šalutinis produktas. *Fixtures* pateikė laiko ir darbo sąnaudas bei išlaidas, kurios buvo skirtos rungtynių tvarkaraščiams sudaryti. Rungtynių tvarkaraščių parengimas ir tvarkymas Anglijoje sudarė maždaug 11,5 mln. GBP per metus, o pajamos iš licencijų Anglijos duombazės duomenims, susijusiems su rungtynių tvarkaraščiais, – 7 ml. GBP per metus. Be to, *Fixtures* taip pat teigia, jog klausimo, ar *Svenska Spel* naudojo rungtynių tvarkaraščius, svarstymui neturi reikšmės tai, kad duomenys buvo gauti iš kitų šaltinių nei rungtynių tvarkaraščiai, nes galiausiai jie buvo sudaryti iš pastarųjų.

20. Dėl *Svenska Spel* naudojimosi rungtynių tvarkaraščių duomenimis *Fixtures*, be kita ko, tvirtina, kad žaidimui *Oddset* 1998–

1999 m. sezonu iš viso buvo panaudotos 769 varžybos, kurios sudaro 38 % visų rungtynių tvarkaraščiuose nurodytų Anglijos lygų varžybų. Lažyboms *Måltipset* buvo panaudotos 921 varžybos, kurios sudaro 45 % visų varžybų. Lažyboms *Stryktipset* panaudotos 425 varžybos, arba 21 % Anglijos duomenų bazėje nurodytų varžybų. Aukščiausiose Anglijos ir Škotijos lygose (*Premier League*) panaudotų varžybų dalis buvo dar didesnė ir sudarė atitinkamai apie 90 %, 72 % ir 71 % pirmiau nurodytų rungtynių. *Svenska Spel* iš trijų nurodytų lažybų gautas pelnas bet kuriuo atveju siekė 600–700 mln. SEK per metus.

21. *Fixtures* pirmiausia tvirtina, kad *Svenska Spel*, naudodama duomenis apie varžybas spėjimo kortelėse, perkėlė pakankamai didelę duomenų bazės dalį ir, antra, šiuo atveju egzistuoja pakartotinis bei sistemingas duomenų bazės dalių perkėlimas ir panaudojimas, o tai nebūdinga normaliam duombazės naudojimui, taip pat nepagrįstai pažeidžia futbolo lygų interesus.

22. *Svenska Spel* ginčija *Fixtures* reikalavimą ir teigia, kad atlikta investicija yra susijusi su rungtynių tvarkaraščių parengimu, o ne su juose esančių duomenų gavimu, tikrinimu ir (arba) pateikimu. Duomenų bazių savinin-

kams nereikėjo rinkti, tikrinti ir tvarkyti jokių duomenų, nes šie buvo rungtynių tvarkaraščių formos, kuri pasitarus įvairiems specialistams buvo sudaryta savarankiškai ir nepriklausomai nuo duomenų bazių. Duomenų bazėms apsauga buvo suteikta taip pat ne kaip rinkiniams, kuriuose surinktas didelis duomenų kiekis. *Svenska Spel* nežinojo apie aptariamą duomenų bazę, ir spėjimo kortelių duomenys yra gauti iš Didžiosios Britanijos bei Švedijos laikraščių, teleteksto, atitinkamų futbolo lygų, informacijos tarnybos ir galiausiai iš leidinio *Football Annual*. Be to, tam tikru laikotarpiu informacija apie dviejų futbolo lygų susitikimus buvo kiekvienam laisvai prieinama, ir ji negalėjo būti apribota nei autorių, nei *sui generis* teisių. Dėl sunkaus teisės pažeidimo *Svenska Spel* tvirtina, kad egzemplioriai nebuvo kopijuojami, nes spėjimo kortelių duomenys nebuvo pilni rungtynių tvarkaraščiai arba pakankamai didelė jų dalis. Yra neteisinga, nustatinėjant naudojimo apimtį, kartu nagrinėti keletą spėjimo kortelių. Galiausiai *Svenska Spel* tvirtina, kad šiuo atveju kalbama apie pakartotinę nedidelės duomenų bazės duomenų dalies naudojimą direktyvos 7 straipsnio 5 dalies prasme.

23. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo duomenimis, byla susijusi

ne tik su klausimu, ar duomenų, kuriais remiantis buvo sudaromi rungtynių tvarkaraščiai, duombazėms suteikiama apsauga pagal Autorių teisių įstatymo 49 straipsnį, bet ir klausimu, ar *Svenska Spel* duomenų apie varžybas naudojimas pažeidė duomenų bazės sudarytojo teisę.

IV — Prejudiciniai klausimai

25. *Högsta domstolen* prašo Teisingumo Teismą priimti prejudicinį sprendimą dėl šių klausimų:

1. Ar norint įvertinti, ar duomenų bazė yra „pakankamai didelių investicijų“ rezultatas 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos (Duomenų bazių direktyva) 7 straipsnio 1 dalies prasme, duomenų bazės sudarytojas gali šioms investicijoms priskirti tokias, kurios pirmiausia buvo padarytos siekiant sukurti tam tikrą nuo duomenų bazės nepriklausomą produktą ir kuris todėl nėra susijęs vien su duomenų bazės duomenų „gavimu, tikrinimu arba pateikimu“? Jei taip, ar būtina duomenų bazės sukūrimo sąlyga turi būti visos šios investicijos, ar tik jų dalis?

24. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo būtinybę teismas grindžia tuo, kad Autorių teisių įstatymo 49 straipsniu siekiama perkelti direktyvą ir kad jis turi būti aiškinamas į ją atsižvelgiant. Direktyvos tekste nėra jokios aiškios nuorodos, ar reikia atsižvelgti į duomenų bazės tikslą (ar tikslus), siekiant įvertinti, ar ji saugoma; taip pat nenurodoma, kokią reikšmę tam teikti. Iš to taip pat nematyti, į kokią investicijų darbo ir išlaidų rūšį atsižvelgiama nagrinėjant klausimą, ar egzistuoja pakankamai didelė investicija. Be to, neaišku, kaip reikia aiškinti direktyvos sąvokas: „(visos bazės arba pakankamai didelės jos dalies) perkėlimas ir (arba) panaudojimas“ arba „normalus panaudojimas“ ir „nedidelių duomenų bazės dalių perkėlimas ir (arba) panaudojimas ... kuris nepagrįstai pažeidžia“.

AB Svenska Spel šioje byloje tvirtino, kad *Fixtures Marketing Limited* investicijos pirmiausiai yra susijusios su Anglijos ir Škotijos futbolo lygų rungtynių tvarkaraščių parengimu, o ne su duomenų bazėmis, kuriose kaupiami duomenys. *Fixtures Marketing Limited* savo

ruožtu nurodė, kad negalima atskirti su rungtynių planavimu bei su jų tvarkaraščių parengimu duomenų bazėse susijusio darbo ir išlaidų.

2. Ar pagal Duomenų bazių direktyvą duomenų bazė saugoma tik nuo tokios veiklos, kuri yra susijusi su sudarytojo nurodytu tikslu sukurti duomenų bazę?

AB Svenska Spel tvirtino, kad *Fixtures Marketing Limited* duomenų bazės sukūrimu nesiekė palengvinti futbolo totalizatoriaus ar kito piniginio žaidimo; anot jos, ši veikla investicijos tikslo atžvilgiu buvo šalutinis produktas. *Fixtures Marketing Limited* savo ruožtu nurodė, kad investicijos tikslas yra nereikšmingas, be to, ginčijamasi dėl to, jog galimybė panaudoti duombazę lažybose investicijos į duomenų bazę atžvilgiu yra šalutinis produktas.

4. Ar direktyvos 7 straipsnio 1 dalimi arba 7 straipsnio 5 dalimi užtikrinama apsauga nuo duomenų bazės turinio „perkėlimo ir (arba) panaudojimo“ taikoma tik tokiam panaudojimui, kai duomenų bazė naudojama tiesiogiai, ar ji taip pat taikoma tokiems panaudojimo atvejams, kai duomenys yra paimami iš kito (antrinio) šaltinio arba yra visuotinai prieinami?

AB Svenska Spel tvirtino, kad ji nežinojo apie duomenų bazes ir duomenis spėjimo kortelėms gaudavo iš kitų šaltinių; ir kad kortelėse nurodyti duomenys nepateikdavo viso rungtynių tvarkaraščio arba pakankamai didelės jo dalies. *Fixtures Marketing Limited* savo ruožtu nurodė, kad vertinant neturi reikšmės, ar duomenys buvo gauti iš kitų negu rungtynių tvarkaraščiai šaltinių, nes šie duomenys buvo iš pastarųjų kilę.

3. Ką reiškia 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta sąvoka „pakankamai didelė duomenų bazės dalis, kokybiškai arba kiekybiškai ją įvertinus?“
5. Kaip reikia aiškinti 7 straipsnio 5 dalies sąvokas „normalus naudojimas“ ir „nepagrįstai pažeidžia“?

Fixtures Marketing Limited priekaištauja *AB Svenska Spel* dėl sistemingo ir pakartotinio duombazės duomenų perkėlimo bei panaudojimo komerciniais tikslais, kuris nebūdingas normaliam duomenų bazės naudojimui, dėl to nepagrįstai pažeidžia futbolo lygų interesus. *AB Svenska Spel* mano, jog yra neteisinga vertinant nagrinėti keletą lažybų kortelių, ir ginčija, kad naudojimas pažeidžia direktyvos 7 straipsnio 5 dalį.

V — Dėl priimtumo

26. Kai kuriuose punktuose prejudiciniai klausimai susiję ne su Bendrijos teisės, t. y. direktyvos, išaiškinimu, bet su direktyvos taikymu konkrečioms bylos aplinkybėms. Šio aspekto atžvilgiu Komisija vadovaujasi tuo, kad priimant prejudicinį sprendimą pagal EB 234 straipsnį tai yra ne Teisingumo Teismo, o nacionalinio teisėjo pareiga, ir kad šioje byloje Teisingumo Teismas turi apsiriboti tik Bendrijos teisės išaiškinimu.

27. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką procese pagal EB 234 straipsnį, kuris

susijęs su aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo funkcijų atskyrimu, faktinių aplinkybių vertinimas patenka į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo kompetenciją⁵.

28. Vadinas, Teisingumo Teismas neturi įgaliojimų nagrinėti pagrindinės bylos faktinių aplinkybių arba taikyti savo išaiškintų Bendrijos teisės nuostatų nacionalinėms priemonėms ar faktams, nes tai priklauso išimtinai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo kompetencijai. Todėl nagrinėjant atskirus įvykius, susijusius byloje su nagrinėjama duomenų baze, reikia vertinti faktus, o tai yra nacionalinio teisėjo pareiga⁶. Likusioje dalyje Teisingumo Teismas turi kompetenciją priimti sprendimą dėl prejudicinių klausimų.

VI — Dėl pagrįstumo: vertinimas

29. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė prejudicinius klausimus dėl kelių direktyvos nuostatų, iš esmės

5 — 1979 m. lapkričio 15 d. Sprendimas *Denkavit* (36/79, Rink. p. 3439, 12 punktas); 1999 m. spalio 5 d. Sprendimas *Lirussi ir Bizzaro* (C-175/98 ir C-177/98, Rink. p. I-6881, 37 punktas); 2000 m. birželio 22 d. Sprendimas *Fornasariv kt.* (C-318/98, Rink. p. I-4785, 31 punktas) ir 2003 m. spalio 16 d. Sprendimas *Trauttfellner* (C-421/01, Rink. p. I-11941, 21 ir kt. punktai).

6 — Žr. 2003 m. gruodžio 4 d. Sprendimą *EVN* (C-448/01, Rink. p. I-14527, 59 punktas).

dėl tam tikrų sąvokų, išaiškinimo. Aspektai, dėl kurių kreipiamasi, priklauso skirtingoms sritims, todėl atitinkamai išdėstomi. Vieni teisiniai klausimai susiję su direktyvos taikymo sritimi, kiti — su *sui generis* teisės užtikrinimo sąlygomis ir jos turiniu.

dukto apsaugą, dėl kurios netiesiogiai taip pat saugomos padarytos išlaidos, t. y. investicijos⁷.

A — *Apsaugos objektas: sąlygos (pirmas ir antras prejudiciniai klausimai)*

32. Direktyvos 7 straipsnyje nustatytos sąlygos yra panašios į nustatytąsias 1 straipsnio 2 dalyje. Todėl apsaugos objekto sąvoka yra siauresnė negu sąvoka „duomenų bazė“ pagal 1 straipsnį.

30. Sąlyga tam, kad duomenų bazei būtų taikoma *sui generis* teisė pagal direktyvos 7 straipsnį, yra šioje nuostatoje nustatytų faktinių požymių buvimas. Ši byla susijusi su kelių šių kriterijų išaiškinimu.

33. Nauja direktyvoje nustatyta *sui generis* teisė yra kilusi iš Šiaurės žalių teisių katalogo ir Nyderlandų *geschriftenbescherming*. Tačiau šis pagrindas negali leisti doktrinoje ir teismų praktikoje susiformavusio suvokimo iš šių pirminių nuostatų perkelti į direktyvą. Priešingai, direktyva turi nustatyti nacionalinės teisės aiškinimo apimtį, o tai taikoma ir toms valstybėms narėms, kuriose dar prieš įsigaliojant direktyvai galiojo panašios nuostatos. Šiose valstybėse narėse taip pat iškilo būtinybė suderinti nacionalines taisykles su direktyvos nurodymais.

31. Šiuo atveju nurodytina teisinė diskusija klausimu, ar ši *sui generis* teisė turi būti skiriama paslaugos, vadinasi, iš esmės duomenų bazės sudarytojo veiklos, ar dėl jos atsirandančių rezultatų apsaugai. Dėl to konstatuotina, kad direktyva saugo duomenų bazes arba jų duomenis, bet ne juose esančią informaciją. Taigi kalbama apie gauto pro-

7 — M. Grützmacher, „Urheber-, Leistungs- und Sui-generis-Schutz von Datenbanken“, 1999, p. 329; G. Koumantos, „Les bases de données dans la directive communautaire“, *Revue internationale du droit d'auteur* 1997, p. 79 (117). Priešingai, kai kurie investicijas laiko apsaugos objektu (pvz., žr. S. von Lewinski, M. M. Walter (Red.), „Europäisches Urheberrecht 2001“, 3 pastraipą dėl 7 straipsnio ir M. Grützmacher p. 329 14 išnašoje nurodytą literatūrą.

1) „Pakankamai didelė investicija“

34. Pagrindinę sąvoką nustatant *sui generis* teisės objektą sudaro direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje nurodytas žodžių junginys „pakankamai didelė investicija“. Ši faktinė sąlyga patikslinama tuo, kad tas didumas turi egzistuoti „kokybiškai ir (arba) kiekybiškai įvertinus“. Šių abiejų alternatyvų teisinės sąvokos direktyvoje, žinoma, nenumatytos. Literatūroje reikalaujama atitinkamo Teisingumo Teismo aiškinimo. Šis reikalavimas labai pateisinamas, nes taip užtikrinamas autonomiškas ir vienodas Bendrijos teisės aiškinimas. Tačiau negalima nepastebėti, kad aiškinimo kriterijų taikymas galiausiai priklauso nacionaliniams teismams, o čia ir slypi nevienodo taikymo rizika.

35. Kaip visų pirma išplaukia iš direktyvos 7 straipsnio 1 dalies struktūros, sąvoka „pakankamai didelė investicija“ suprantama sąlygiškai. Remiantis Bendrąja pozicija, kurioje buvo pateikta galutinė šios nuostatos versija, apsauga turi būti suteikiama duombazės duomenų gavimo ir tvarkymo investicijoms⁸.

36. Taigi investicijos gali būti susijusios su tam tikra duomenų bazės sudarymo veikla. Todėl 7 straipsnis apima visas šias veikas: duombazės duomenų gavimą, tikrinimą ir pateikimą. Kadangi faktiniai požymiai sudaro kito prejudicinio klausimo dalyką, į jų reikšmę dabar nesigilinama.

37. Kokios investicijų rūšys gali būti apimamos, matyti iš 40 konstatuojamosios dalies, kurios paskutinis sakinytis nustato: „šias investicijas gali sudaryti finansų ir (arba) laiko, pastangų bei energijos sąnaudos“. 7 konstatuojamojoje dalyje kalbama apie didelių žmogiškų, techninių ir finansinių šaltinių investavimą.

38. Toliau sąlygiškai suprantama ir sąvoka „pakankamai didelė“, pirma, remiantis išlaidomis ir investicijų amortizacija⁹, ir, antra, atsižvelgiant į duomenų bazės apimtį, rūši, duomenis bei sritį, kuriai ji priklauso¹⁰.

8 — 1995 m. liepos 10 d. Tarybos bendroji pozicija (EB) Nr. 20/95, 14 punktas.

9 — S. von Lewinski (nurodytas 7 išnašoje), 9 pastraipa dėl 7 straipsnio.

10 — G. Koumantos (nurodytas 7 išnašoje), p. 119.

39. Vadinasi, apsauga suteikiama ne tik didelės vertės investicijoms absoliučiu požiūriu¹¹. Vis dėlto kriterijus „pakankamai didelė“ neturi būti suprantamas tik sąlygiškai. Direktyva investicijų, kurioms suteikiama apsauga, atžvilgiu kaip *de minimis* taisyklę nustato absoliučią žemutinę ribą¹². Tai išplaukia iš 19 konstatuojamosios dalies, pagal kurią investicija turi būti „pakankamai didelė“¹³. Tačiau ši nustatyta riba yra žema. Tai pirmiausia aišku ir 55 konstatuojamosios dalies¹⁴, kurioje trūksta išsamesnio dydžio patikslinimo. Antra, tai patvirtina aplinkybė, kad direktyva turi suderinti skirtingas sistemas. Trečia, pernelyg aukšta žemutinė riba susilpnintų direktyvos tikslą, būtent skatinti investicijas.

buvo reikalinga organizuojant sporto varžybas, t. y. ji buvo sudaryta šiuo tikslu. Investicijos yra skirtos rungtynėms organizuoti, o ne išimtinai duomenų bazei sudaryti. Bet kuriuo atveju turi būti investuojama dar ir todėl, kad egzistuoja šio organizavimo pareiga. Taigi, kalbant apie duomenų bazę, omenyje turimas tik šalutinis produktas kitoje rinkoje.

40. Daugelis dalyvaujančių byloje asmenų savo rašytinėse pastabose rėmėsi vadinamąja „*Spin-off* teorija“, pagal kurią apsaugos teisė netaikoma šalutiniams produktams. Galima siekti tik tokių pajamų, kurios skirtos investicijų amortizacijai. Šie proceso dalyviai nurodė tai, kad nagrinėjama duomenų bazė

41. Todėl šioje byloje reikia išsiaiškinti, ar ir kokių būdu vadinamoji „*Spin-off* teorija“ gali turėti reikšmės direktyvos, ypač *sui generis* teisės, aiškinimui. Atsižvelgiant į šioje byloje pateiktus samprotavimus dėl duomenų bazių, kurios yra tik šalutiniai produktai, apsaugos, reikia pašalinti „*Spin-off* teorijos“ mitą. Šią teoriją galima aiškinti, neatsižvelgiant į kilmę nacionaliniu lygmeniu, remiantis iš direktyvos 10–12 konstatuojamųjų dalių išplaukiančiu tikslu, būtent skatinti investicijas gerinant jų apsaugą. Tačiau ji taip pat remiasi idėjomis, kad investicijos turi būti amortizuojamos įplaukomis iš pagrindinės veiklos. Todėl „*Spin-off* teorija“ taip pat susijusi ir su tuo, kad direktyva suteikia apsaugą tik tokioms investicijoms, kurios, be kita ko, reikalingos duombazės duomenims gauti¹⁵. Visi šie argumentai yra vertingi ir į juos atsižvelgiama aiškinant direktyvą. Tačiau

11 – S. von Lewinski (nurodytas 7 išnašoje), 11 pastraipa dėl 7 straipsnio.

12 – J. Krähn, „Der Rechtsschutz von elektronischen Datenbanken, unter besonderer Berücksichtigung des sui-generis-Rechts“, 2001, p. 138 ir t. t.; M. Leistner, „The Legal Protection of Telephone Directories Relating to the New Database Maker’s Right“, *International Review of Industrial Property and Copyright Law* 2000, p. 958.

13 – G. W. G. Karnell (nurodytas 4 išnašoje), p. 994.

14 – J. van Manen, „Substantial investments“, *Allied and in friendship: for Teartse Schaper*, 2002, p. 123 (125).

15 – Išsamiau žr. P. Bernt Hugenholtz, „De spin-off theorie uitgesponnen“, *Tidschrift voor auteurs-, media & informatierecht* 2002, p. 161 ir t. t.

dėl to negali būti neatsižvelgiama į bet kurį *Spin-off* rezultatą, remiantis vien teorija. Tai, kas lemia direktyvos aiškinimą, yra jos pačios nuostatos.

42. Sprendžiant šioje byloje nagrinėjamą teisinę problemą, reikia vadovautis klausimu, ar apsaugos duomenų bazei suteikimas priklauso nuo sudarytojo ketinimo, ar nuo jos paskirties, kai jie skiriasi. Atsižvelgiant į tai, galima apsiriboti nuoroda, kad nei direktyvos 1, nei 7 straipsnyje nesiremiam duomenų bazės paskirtimi. Jeigu Bendrijos teisės aktų leidėjas būtų norėjęs nustatyti tokią sąlygą, jis tai būtų ir padaręs. Iš tikrųjų ne tik 1, bet ir 7 straipsnis patvirtina, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas būtinai norėjo nustatyti sąlygų rinkinį. Tuo remiantis, duomenų bazės paskirtis nėra kriterijus, svarstant, ar jai reikia suteikti apsaugą. Priešingai, lemiamos yra 7 straipsnyje nustatytos sąlygos. To negali pakeisti daugelio byloje dalyvaujančių asmenų nurodyta 42 konstatuojamoji dalis. Pirma, ji susijusi su *sui generis* teisės apimtimi ir, antra, ja siekiama užtikrinti, kad nebūtų daroma žala investicijoms.

43. Tačiau taip pat ir kitose direktyvos konstatuojamosiose dalyse, kuriose remiamasi investicijomis bei pabrėžiama jų reikšmė, šiuo atveju tai – 12, 19 ir 40 konstatuojamosios dalys, nepateikiama jokia nuoroda į tai, kad duomenų bazės apsauga priklauso nuo jos paskirties.

44. Be to, praktikoje gali būti sudarytojų, kurie viena duomenų baze siekia kelių tikslų. Tokiu atveju gali būti, kad padarytos investicijos skirtos ne vieninteliui tikslui arba jos neatskiriamos. Esant tokiam sutapimui, duomenų bazės paskirties kriterijus nepateiktų vienareikšmio sprendimo. Investicijų apsauga būtų suteikiama arba neatsižvelgiant į kitus tikslus, arba būtų suteikiama visiškai apsauga dėl kitų tikslų. Todėl paskirties kriterijus pasirodo esantis arba nepraktiškas, arba nesuderinamas su direktyvos tikslu. Iš tikrųjų apsaugos nesuteikimas duomenų bazėms, skirtoms keliems tikslams, prieštarautų investicijų skatinimo tikslui. Dėl to investicijoms į daugiafunkcines duomenų bazes būtų padaroma didelė žala.

45. Duomenų bazė pagrindinėje byloje yra pavyzdys, kad ją galima sudaryti ir rengiant

rungtynių tvarkaraščius. Kiekvieną kartą kiek galima beveik identiškos duomenų bazės sukūrimas skirtingam tikslui prieštarautų principiniams ekonominiams svarstymams ir jam nebūtų taikoma direktyva.

2) „Gavimas“ pagal direktyvos 7 straipsnio 1 dalį

47. Šioje byloje ginčijama, ar egzistuoja „gavimas“ direktyvos 7 straipsnio 1 dalies prasme. Ši nuostata saugo tik duombazės duomenų „gavimo“, „tikrinimo“ ir „pateikimo“ investicijas.

48. Remiamasi *sui generis* teisės apsauga, būtent duomenų bazės sudarytojo apsauga. Todėl sudarymą galima laikyti gavimui, tikrinimui bei pateikimui giminiška sąvoka¹⁶.

46. Vertinimas, ar pagrindinėje byloje egzistuoja pakankamai didelė investicija, yra susijęs su aukščiau nurodytų kriterijų taikymu konkrečioms bylos aplinkybėms. Atsižvelgiant į kompetencijų paskirstymą prejudicinio sprendimo procedūroje pagal EB 234 straipsnį, tai priskiriama nacionalinio teisėjo kompetencijai. Vertinant investicijas į duomenų bazę būtinais reikia atkreipti dėmesį į aplinkybes, į kurias atsižvelgiama nustatant rungtynių tvarkaraščius, t. y. rungtynių patrauklumą žiūrovams, lažybų tarpininkų interesus, klubų atliekamą rinkų pasidalijimą, kitus vietinius renginius planuojamu laiku, tinkamą rungtynių geografinį paskirstymą bei problemų, susijusių su viešąja tvarka, išvengimą. Galiausiai vertinant reikia atsižvelgti į rungtynių skaičių. Pareigą įrodyti, kokios investicijos padarytos, turi tas, kuris tvirtina, kad reikia suteikti *sui generis* teisę.

49. Pagrindinė byla susijusi su daug diskutuojama teisine problema, būtent – ar ir prireikus kokiomis sąlygomis, direktyva saugo ne tik egzistuojančius, bet ir duomenų bazės sudarytojo sukurtus naujus duomenis. Jeigu gavimas būtų susijęs tik su egzistuojančiais duomenimis, investicijų apsauga taip pat apimtų tik tokių duomenų gavimą. Taigi remiantis šiuo gavimo supratimu, pagrindinėje byloje duomenų bazės apsauga priklauso nuo to, ar gaunami egzistuojantys duomenys.

16 – G. Guglielmetti, „La tutela delle banche dati con diritto sui generis nella direttiva 96/9/CE“, *Contratto e impresa. Europa*, 1997, p. 177 (184).

50. Tačiau remiantis giminiška sudarymo sąvoka, t. y. duomenų bazės aprūpinimu duomenimis,¹⁷ gali būti apimami ir egzistuojantys, ir naujai sukurti duomenys¹⁸.

51. Tai paaiškinti gali 7 straipsnio 1 dalyje vartojamos sąvokos „gavimas“ palyginimas su direktyvos 39 konstatuojamojoje dalyje nurodytomis veiklomis. Tačiau iš pat pradžių reikia nurodyti, kad skiriasi kalbinės versijos.

52. Iš 7 straipsnio 1 dalyje vokiečių kalba vartojamos sąvokos „gavimas“ matyti, kad tai susiję tik su egzistuojančiais duomenimis, nes gauti galima tik kažką jau egzistuojančio. Tokiu požiūriu gavimas (*Beschaffung*) kaip tik yra sukūrimo (*Erschaffung*) priešingybė. Toks pats rezultatas gaunamas aiškinant versijų portugalų, prancūzų, ispanų ir anglų kalbomis tekstus, nes visose jose pateikiama nuoroda į lotynišką *obtenere*, t. y. gauti. Versijų suomių ir danų kalbomis išaiškinimas taip pat panašus. Todėl kai kurios proceso šalys, pasirinkusios platų versijų vokiečių ir anglų kalbomis išaiškinimą, padarė klaidą.

17 — A. E. Calame, „Der rechtliche Schutz von Datenbanken unter besonderer Berücksichtigung des Rechts der Europäischen Gemeinschaften“, 2002, p. 115, pastaba Nr. 554.

18 — M. Grützner (nurodytas 7 išnašoje), p. 330 ir t. t.; M. Leistner, „Der Rechtsschutz von Datenbanken im deutschen und europäischen Recht“, 2000, p. 152.

53. Papildomos nuorodos teisingam „gavimo“ pagal direktyvos 7 straipsnio 1 dalį išaiškinimui gali būti pateikiamos direktyvos 39 konstatuojamojoje dalyje, kuri yra konstatuojamoji dalis *sui generis* teisės apsaugos objektui. Ši konstatuojamoji dalis nurodo, kad saugomos tik dviejų veiklos rūšių investicijos, būtent duomenų „gavimo“ ir „surinkimo“. Tačiau šiuo atveju problemų kyla tarp skirtingų kalbinių versijų. Daugelyje versijų pirmajai nurodytai veiklai vartojama tokia pati sąvoka kaip 7 straipsnio 1 dalyje. Kitų vartojama sąvoka ne visada apibūdina tą pačią veiklą, bet ji iš esmės susijusi su duomenų bazės duomenų ieškojimu bei surinkimu.

54. Kalbinės versijos, kuriomis 39 konstatuojamojoje dalyje vartojamos dvi nuo direktyvos 7 straipsnio 1 dalies sąvokų besiskiriančios sąvokos, aiškintinos taip, kad abi nurodomos veiklos laikomos gavimo atmainomis direktyvos 7 straipsnio 1 dalies prasme. Tačiau dėl to kyla klausimas, kodėl 39 konstatuojamojoje dalyje išsamiau aprašomas tik gavimas, o ne tikrinimas arba pateikimas. Abi pastarosios sąvokos pateikiamos tik 40 konstatuojamojoje dalyje.

55. Kalbinės versijos, kuriomis 39 konstatuojamojoje dalyje vartojama tokia pati sąvoka kaip direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje, aiškin-
tinos priešingai – taip, kad 39 konstatuojamosios dalies sąvoka „gavimas“ turi būti suprantama siauriau, o direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka – plačiau, t. y., kaip taip pat apimanti ir kitą 39 konstatuojamojoje dalyje nurodytą veiklą.

bazės sukūrimas. Direktyva saugo duomenų gavimą ir tuomet, kai ši veikla atliekama ne duomenų bazės atžvilgiu²². Tai taip pat patvirtina, kad išorinė duomenų bazė, atsiradusi iš vidinės, patenka į apsaugos sritį.

56. Todėl visas kalbines versijas galima aiškinti taip, kad „gavimas“ direktyvos 7 straipsnio 1 dalies prasme iš tikrųjų neapima vien tik duomenų gavimo, t. y. duomenų generavimo¹⁹, todėl pasirengimo stadija nėra įtraukiama²⁰. Tačiau kai duomenų kūrimas sutampa su jų surinkimu bei tikrinimu, taikoma direktyvos apsauga.

57. Šiuo atveju reikia priminti, kad negali būti vadovaujamosi vadinamąja „Spin-off teorija“. Todėl tikslas gaunant duomenų bazės duomenis taip pat gali neturėti jokios reikšmės²¹. Tačiau tai reiškia, kad apsauga galima ir tuomet, kai gavimas pirmiausia susijęs su kita veikla negu susijusios duom-

58. Remiantis aukščiau išdėstytu sąvokos „gavimas“ išaiškinimu, nacionalinio teisėjo pareiga yra apsvarstyti veiklas, susijusias su *Fixtures* veikla. Šiuo klausimu jis pirmiausia turi kvalifikuoti duomenis ir procesą nuo jų gavimo iki įtraukimo į nagrinėjamą duomenų bazę. Reikia apsvarstyti, kaip vertinti rungtynių tvarkaraščių nustatymą, t. y. iš esmės komandų pavadinimų rinkimą ir komandų porų susiejimą su atskirų rungtynių vieta ir laiku. Tai, kad ši byla susijusi su egzistuojančiais duomenimis, patvirtina rungtynių tvarkaraščio rodomas susitarimas tarp daugelio dalyvių, ypač policijos, futbolo klubų ir gerbėjų. Taip pat ir dėl to, kad duomenys, kaip teigė kai kurie dalyviai, buvo sukurti turint kitą nei duomenų bazės sudarymas tikslą, galima daryti išvadą, jog kalbama apie egzistuojančius duomenis.

19 – M. Leistner (nurodytas 18 išnašoje), p. 152.

20 – G. Guglielmitti (nurodytas 16 išnašoje), p. 184; G. W. G. Karnell (nurodytas 7 išnašoje), p. 993.

21 – Dėl šių nuomonių žr. P. Berni Hugenholtz (nurodytas 15 išnašoje), p. 161 (pastaba Nr. 19, p. 164).

22 – S. von Lewinski (nurodytas 7 išnašoje), 5 pastraipa dėl 7 straipsnio.

59. Tačiau net jei ši veikla kvalifikuojama kaip naujų duomenų sukūrimas, vis dėlto egzistuoja „gavimas“ direktyvos 7 straipsnio 1 dalies prasme. Taip yra tuo atveju, kai duomenys kuriami kartu juos tvarkant, ir todėl tai neatskirama.

3) „Tikrinimas“ pagal direktyvos 7 straipsnio 1 dalį

60. Duomenų bazės naudojimas rengiant rungtynes ir jas ekonomiškai panaudojant reikalauja nuolatinio nagrinėjamos duombazės patikrinimo. Iš aktų matyti, kad duomenų bazės tikslumas turi būti nuolat tikrinamas. Jei dėl tokios kontrolės reikia daryti pakeitimus, jie atitinkamai ir padaromi.

61. Tai, kad keliuose šių pakeitimų nenumatomas duombazės duomenų tikrinimas, neturi reikšmės. Dėl to, kad egzistuoja objektas, kuriam taikoma *sui generis* teisė, tereikia, jog pagal direktyvos 7 straipsnio 1 dalį būtų kvalifikuojama kai kuri atlikta veikla ir jog pakankamai didelės investicijos būtų susijusios bent su 7 straipsnio apimama veiklos dalimi.

I-10516

4) „Pateikimas“ direktyvos 7 straipsnio 1 dalies prasme

62. *Sui generis* teisės objektą, be duombazės duomenų „gavimo“ ir „patikrinimo“, sudaro ir jų „pateikimas“. Tam priklauso ne tik duomenų bazės pristatymas vartotojams, t. y. išorinė schema, bet ir jos turinio struktūrizavimas. Geriau sutvarkyti duomenis paprastai padeda indeksavimo sistema ir aiškinamasis žodynas. Kaip matyti iš 20 konstatuojamosios dalies, direktyvoje nustatyta apsauga taip pat gali būti taikoma ir medžiagoms, kurios būtinos naudojantis duomenų baze²³.

B — *Apsaugos teisės turinys*

63. Pirmiausia primintina, kad įtvirtinant *sui generis* teisę buvo ketinta, tiksliau pasakius, ne atlikti teisės derinimą, o sąmoningai sukurti naują teisę²⁴. Tai viršija iki šiol egzistavusias platinimo ir kopijavimo teises.

23 — A. E. Calame (nurodytas 17 išnašoje), p. 116.

24 — Bendroji pozicija (EB) Nr. 20/95 (nurodyta 8 išnašoje), 14 punktas.

I tai turėtų būti atsižvelgiama ir aiškinant draudžiamus veiksmus. Tai įvertinus 7 straipsnio 2 dalies teisinėms sąvokoms suteikiama ypatinga reikšmė.

sinės sąvokos „perkėlimas“ ir „panaudojimas“ pateikiamos direktyvos 7 straipsnio 2 dalyje.

64. Iš pirmo žvilgsnio direktyvos 7 straipsnyje nustatytos dvi draudžiančių taisyklių grupės, arba teisių turėtojo, t. y. duomenų bazės sudarytojo, požiūriu – dvi skirtingos teisių kategorijos. 1 dalis nustato teisę neleisti neteisėtai perkelti pakankamai didelės duomenų bazės dalies, o 5 dalis draudžia tam tikrus veiksmus nedidelės duomenų bazės dalies atžvilgiu. Remiantis santykiu tarp didelės ir nedidelės dalies, 5 dalį vis dėlto galima suprasti kaip 1 dalies išimtį²⁵. 5 dalis turi tik neleisti apeiti 1 dalyje nustatytą draudimą²⁶, todėl ji gali būti kvalifikuojama kaip apsauginė išlyga²⁷.

66. 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas draudimas, žinoma, negalioja be apribojimų, o nustato sąlygą, kad draudžiamas veiksmas būtų susijęs su visa duomenų baze arba pakankamai didele jos dalimi.

67. Remiantis 7 straipsnio 1 ir 5 dalių taikymą lemiančiu kriterijumi „pakankamai didelė“ arba „nedidelė dalis“, toliau turi būti nagrinėjami abu faktiniai požymiai. Po to bus nagrinėjami draudžiami veiksmai pagal 1 ir 5 dalis.

65. Direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtinama duomenų bazės sudarytojo teisė neleisti atlikti tam tikrų veiksmų. Iš čia taip pat išplaukia, kad šie veiksmai yra draudžiami. Todėl neleidžiami ir uždrausti veiksmai yra, pirma, perkėlimas, antra, panaudojimas. Tei-

1) Sąvoka „pakankamai didelė duomenų bazės dalis“ pagal direktyvos 7 straipsnio 1 dalį (trečias prejudicinis klausimas)

25 – J.-L. Gaster (nurodytas 8 išnašoje), 492 pastraipa.

26 – O. Hornung, „Die EU-Datenbank-Richtlinie und ihre Umsetzung in das deutsche Recht“, 1998, p. 116 ir t. t.; M. Leistner (nurodytas 12 išnašoje), p. 180; S. von Lewinski (nurodytas 13 išnašoje), 16 pastraipa dėl 7 straipsnio.

27 – Bendroji pozicija (EB) Nr. 20/95 (nurodyta 17 išnašoje), 14 punktas.

68. Šiuo prejudiciniu klausimu prašoma išaiškinti sąvoką „pakankamai didelė duomenų bazės dalis“ pagal direktyvos 7 straipsnio 1 dalį. Skirtingai nuo kitų pagrindinių

sąvokų, ši sąvoka direktyvoje nėra apibrėžiama. Jos atsiskyta teisės kūrimo procese, tiksliau Tarybos bendrojoje pozicijoje.

69. Direktyvos 7 straipsnio 1 dalis numato dvi alternatyvas. Kaip jau išplaukia iš teksto, dydis gali turėti du pagrindus: kiekybinį ir kokybinį. Ši Bendrijos teisės aktų leidėjo parinkta konstrukcija aiškintina taip, kad dalis gali būti pakankamai didelė, įvertinus ją ne kiekybiškai, bet kokybiškai. Todėl šis teiginys atmetamas, nes visuomet turi būti nustatoma minimali kiekybinė apimtis.

70. Kiekybinė alternatyva suprantama taip, kad nagrinėjamas su draudžiamu veiksmu susijusios dalies kiekis. Šiuo atveju kyla klausimas, ar siūlomas santykinis, ar absoliutus nagrinėjimo būdas. Tai reiškia, kad reikia arba palyginti aptariamą dalį su visais duomenų bazės duomenimis²⁸, arba vertinti pačią aptariamą dalį.

28 — Šiuo klausimu žr. S. von Lewinski (nurodytas 13 išnašoje), 15 pastraipą dėl 7 straipsnio.

71. Šiuo klausimu pastebėtina, kad dėl santykinio nagrinėjimo didelių duombazių sudarytojai atsiduria mažiau palankioje padėtyje²⁹, nes kuo didesnė yra visuma, tuo aptariama dalis visuomet yra mažiau reikšmingesnė. Tačiau tokiu atveju papildomai atliktas kokybinis nagrinėjimas gali būti kompensacija, kai sąlygiškai maža susijusi dalis vis dėlto gali būti laikoma kokybiškai pakankamai didele. Taip pat galima būtų susieti abu kiekybinio nagrinėjimo būdus. Atsižvelgiant į tai, ir sąlygiškai maža dalis dėl savo absoliutaus dydžio galėtų būti kvalifikuojama kaip pakankamai didelė.

72. Toliau kyla klausimas, ar kiekybinį nagrinėjimą galima susieti su kokybiniu. Tačiau į tai atsižvelgiama tik tokiais atvejais, kai kokybinis nagrinėjimas apskritai įmanomas. Tokiu atveju leidžiama susijusias dalis nagrinėti abiem metodais.

73. Nagrinėjant kokybiškai, kiekvienu atveju svarbi yra techninė arba ekonominė vertė³⁰. Todėl gali būti nagrinėjama nedidelės apimties, bet vertinga dalis. Kaip sportinių sąrašų

29 — M. Grützmacher (nurodytas 16 išnašoje), p. 340.

30 — J.-L. Gaster (nurodytas 25 išnašoje), 495 pastraipa; M. Grützmacher (nurodytas 7 išnašoje), p. 340; S. von Lewinski (nurodytas 7 išnašoje), 15 pastraipa dėl 7 straipsnio.

vertės pavyzdys, pateikiamas jų pilnumas ir tikslumas.

74. Susijusios dalies ekonominė vertė vertinama taikant paklausos rinkoje nebuvimo taisyklę³¹, nes aptariama dalis perkeliama ar panaudojama ne rinkos sąlygomis, bet kitu būdu. Tačiau aptariama dalis, būtent ekonominė vertė, gali būti nagrinėjama ir veikiančiojo asmens atžvilgiu, nagrinėjant tai, kokią naudą jis gavo dėl perkėlimo ar panaudojimo.

75. Remiantis direktyvos 7 straipsniu siekiama investicijų apsaugos tikslu, pakankamo dydžio nagrinėjimas visuomet apima duomenų bazės sudarytojo padarytas investicijas³². Kaip išplaukia iš 42 konstatuojamosios dalies, perkėlimo ir panaudojimo draudimu siekiama užkirsti kelią atsirasti žalai investicijoms³³.

76. Taigi susijusios duomenų bazės dalies nagrinėjimo pagrindas taip pat gali būti investicijos, ypač gavimo išlaidos³⁴.

77. Kalbant apie dydžio ribą, direktyvoje taip pat nėra tokios teisinės sąvokos. Remiantis vieninga nuomone literatūroje, Bendrijos teisės aktų leidėjas atribojimą sąmoningai perleido teismų praktikai³⁵.

78. Žinoma, dydis negali priklausyti nuo to, ar padaryta didelė žala³⁶. Atitinkamos nuorodos konstatuojamojoje dalyje, būtent 42 konstatuojamosios dalies pabaigoje, nepaktų nustatyti aukštą apsaugos ribą. Be to, kyla klausimas, ar „didelė žala“ apskritai gali būti dydžio apibrėžimo kriterijus, nes 42 konstatuojamoji dalis gali būti suprantama taip, kad „didelę žalą“ galima laikyti papildoma sąlyga tuo atveju, kai kalbama apie didelę dalį, t. y., kai dydis jau nustatytas. Netgi 8 konstatuojamojoje dalyje nurodytas draudžiamų veiksmų poveikis, būtent „rimtos

31 — J. Krähn (nurodytas 12 išnašoje), p. 162.

32 — Žr. G. Guglielmetti (nurodytas 18 išnašoje), p. 186; J. Krähn (nurodytas 12 išnašoje), p. 161; M. Leistner (nurodytas 18 išnašoje), p. 172.

33 — Remiantis viena iš nuomonių, tam pakanka abstraktaus žalos padarymo, žr. M. Leistner (nurodytas 18 išnašoje), p. 173; žr. H. M. H. Speyart, p. 171 (174).

34 — C. Dutrelepoint, „Le nouveau droit exclusif du producteur de bases de données consacré par la directive européenne 96/9/CE du 11 Mars 1996: un droit sur l'information?“, *Mélanges en hommage à Michel Waëlbroeck*, 1999, p. 903 (913).

35 — C. Dutrelepoint (nurodyta 34 išnašoje), p. 913; J.-L. Gaster (nurodytas 25 išnašoje), 496 pastraipa; M. Leistner (nurodytas 18 išnašoje), p. 171; S. von Lewinski (nurodytas 7 išnašoje), 15 pastraipa dėl 7 straipsnio.

36 — Bet žr. G. W. G. Karnell (nurodytas 4 išnašoje), p. 1000; J. Krähn (nurodytas 12 išnašoje), p. 163.

ekonominės ir techninės pasekmės“, negali pateisinti pernelyg griežto vertinimo žalos padarymo atžvilgiu. Abi konstatuojamosios dalys labiau skirtos akcentuoti duomenų bazių apsaugos ekonominę reikalingumą.

79. Kalbant apie nagrinėjamos duomenų bazės vertinimą neginčytina, kad veiksmai vyko kas savaitę. Todėl kyla klausimas, ar vertinamos sąlygiškai aptariamose dalyse gali būti lyginamos su visa duomenų baze, ar su atitinkamos savaitės visa duomenų baze. Galiausiai būtų galima sudėti visas per rungtynių sezoną kas savaitę naudojamas dalis ir gautą sumą palyginti su visa duomenų baze.

80. Taigi tik to paties laiko požiūriu atliktas palyginimas, susijęs ir su aptariama dalimi, ir su visa duomenų baze, atitinka į *sui generis* teisę orientuotą aiškinimą. Toks palyginimas gali būti atliekamas arba savaitės, arba rungtynių sezono atžvilgiu. Kai yra susijusios daugiau kaip pusė rungtynių, susijusių dalių galima apibūdinti kaip pakankamai didelę. Net ir mažesnės kaip pusės dalies visų rungtynių gali pakakti, jeigu ta dalis kai kuriose rungtynių kategorijose, pavyzdžiui, *Premier League*, yra didesnė.

81. Vertinant absoliučiai, nagrinėjamos dalys kiekvieną kartą tol sudedamos, kol viršijama susijusių dalių didumo riba. Taip galima nustatyti, nuo kurio momento galima kalbėti apie tai, jog nagrinėjamos pakankamai didelės dalys.

2) Su pakankamai didele duomenų bazės dalimi susiję draudimai (ketvirtas prejudicinis klausimas)

82. Iš direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos duomenų bazės sudarytojo teisės neleisti atlikti tam tikrų veiksmų atsiranda šių veiksmų, konkrečiai kalbant, perkėlimo ir panaudojimo draudimas. Todėl daugelyje konstatuojamųjų dalių³⁷ šie veiksmai apibūdinami kaip „neteisėti“.

83. Toliau kalbama apie sąvokų „perkėlimas“ ir „panaudojimas“ aiškinimą. Tam reikia išaiškinti direktyvos 7 straipsnio 2 dalies atitinkamas teisinės sąvokas. Tad reikia taip pat prisiminti direktyvos tikslą sukurti naują apsaugos teisę. Aiškinant abi sąvokas, į tai bus atsižvelgiama kaip į gairę.

37 — Žr. 41, 42, 45 ir 46 konstatuojamąsias dalis.

84. Abiem draudžiamiesiems veiksams būdinga tai, kad jie nepriklauso nuo duomenų bazės duomenų vartotojo tikslo ir ketinimo. Todėl taip pat nėra lemiamas, ar vartojimas yra visiškai komercinis. Reikšmingesni lieka tik abiejose teisinėse sąvokose pateikti faktiniai požymiai.

85. Abiem draudžiamiesiems veiksams būdinga ir tai, kad skirtingai nuo 7 straipsnio 5 dalies apimami ne tik pakartotiniai ir sisteminiai veiksmai. Kadangi 1 dalyje draudžiami veiksmai turi būti susiję su pakankamai didelėmis duomenų bazės dalimis, Bendrijos teisės aktų leidėjas šiems veiksams kelia mažiau griežtus reikalavimus negu 5 dalyje, kuri taikoma nedidelėms dalims.

86. Dėl to atkreiptinas dėmesys į direktyvos struktūrinę klaidą³⁸. Kadangi 7 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta teisinė sąvoka taip pat orientuota į visą duomenų bazę arba pakankamai didelę dalį, ji be reikalo padvigubina jau 1 dalyje nustatytą sąlygą. 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta teisinė sąvoka kartu su 7 straipsnio 5 dalimi netgi sukelia prieštaravimą, nes 5 dalis draudžia perkelti ir panaudoti nedideles dalis. Jei perkėlimas ir panaudojimas būtų aiškinami remiantis

7 straipsnio 2 dalies teisinėmis sąvokomis, būtų gaunamas ypatingas rezultatas, kad 7 straipsnio 5 dalis tam tikrus veiksmus nedidelių dalių atžvilgiu uždraudžia tik tuomet, kai šie veiksmai susiję su visa duomenų baze arba pakankamai didelėmis jos dalimis.

87. Keletas bylos šalių pateikė nuorodą į konkurencijos aspektą. Šis aspektas yra antrame plane, nes galutinėje direktyvos redakcijoje nėra Komisijos iš pradžių planuotos pateikti nuostatos apie privalomų licencijų suteikimą.

88. Duomenų bazės sudarytojo plačios apsaugos priešininkai baiminasi, kad egzistuojant plačiai apsaugai kils monopolijų susidarymo, ypač iki šiol laisvai prieinamų duomenų srityje, pavojus: taip dominuojančią padėtį rinkoje turintis duomenų bazės sudarytojas galėtų ja piktnaudžiauti. Dėl to primintina, kad direktyva leidžia taikyti pirminės ir antrinės teisės konkurencijos normas. Antikonkurenciniam duomenų bazės sudarytojo elgesiui taikomos šios taisyklės. Tai išplaukia ne tik iš 47 konstatuojamosios dalies, bet ir iš direktyvos 16 straipsnio 3 dalies, pagal kurią Komisija patikrina, ar *sui generis* teisės taikymas sudarė sąlygas piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi ar darė kitokį neigiamą poveikį.

89. Šiuo atveju taip pat iškyla teisėto laisvai prieinamų duomenų tvarkymo klausimas. Dėl to kaip tik į bylą įstojusios vyriausybės laikosi nuomonės, kad direktyva neturėtų saugoti viešų duomenų.

90. Šiuo atžvilgiu pirmiausia reikia pabrėžti, kad apsauga taikoma tik duomenų bazei, bet ne duomenims. Su pavojumi, kad apsauga išsiplėčia ir duomenų bazės informacijos atžvilgiu, gali būti kovojama tuo, pirma, kad direktyva, kaip čia siūloma, dėl to būtų aiškinama siaurai. Antra, egzistuoja pareiga prireikus nustatyti nacionalines ir Bendrijos konkurencijos teisės priemones.

91. Duomenų, sudarančių vartotojui nežinomą duomenų bazę, apsaugos atžvilgiu nurodytina, kad direktyva draudžia tik tam tikrus veiksmus, būtent perkėlimą ir panaudojimą.

92. Kai direktyvoje nustatytas perkėlimo draudimas suponuoja, kad būtų žinoma apie duomenų bazės egzistavimą, taip nėra panaudojimo atveju. Taigi prie šios problemos turėtų būti grįžtama kalbant apie panaudojimą.

a) Sąvoka „perkėlimas“ pagal direktyvos 7 straipsnį

93. Sąvoka „perkėlimas“ direktyvos 7 straipsnio 1 dalies prasme aiškintina remiantis 7 straipsnio 2 dalies a punkte pateikta teisine sąvoka.

94. Pirmas elementas yra visų bazės duomenų transformavimas į kitą lygmenį, kuris gali būti nuolatinis arba laikinas. Žodžių junginys „bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma“ leidžia daryti išvadą, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas sąvokai „perkėlimas“ suteikė plačią reikšmę.

95. Todėl apimamas ne tik transformavimas į tokį patį³⁹, bet ir kitą lygmenį⁴⁰. Tik dėl to išspausdinimas patenka į sąvoką „perkėlimas“.

96. Be to, savaime suprantama, sąvoka „perkėlimas“ neturi būti suprantama taip, kad išimtos dalys tuomet jau nebegali būti duomenų bazėje, kad būtų taikomas draudi-

39 — S. von Lewinski (nurodytas 7 išnašoje), 19 pastraipa dėl 7 straipsnio.

40 — J.-L. Gaster (nurodytas 25 išnašoje), 512 pastraipa.

mas. Tačiau „perkėlimas“ taip pat aiškintinas ne taip plačiai, kad apimtų ir netiesioginį transformavimą. Priešingai, reikalaujama tiesioginio perkėlimo į kitą lygmenį. Skirtingai nuo „panaudojimo“, tai, žinoma, nepriklauso nuo kokio nors viešumo. Pakanka taip pat ir privataus transformavimo.

97. Kalbant apie antrą elementą, būtent nagrinėjamą duomenų bazės objektą („visą duomenų bazę arba pakankamai didelę jos dalį“), galima nurodyti išvadą, padarytą dėl dydžio.

98. Nacionalinio teisėjo uždavinys yra pritaikyti aukščiau nurodytus kriterijus prie konkrečių pagrindinės bylos faktinių aplinkybių.

b) Sąvoka „panaudojimas“ pagal direktyvos 7 straipsnį

99. Iš direktyvos 7 straipsnio 2 dalies b punkte įtvirtintos teisinės sąvokos išplaukia, kad panaudojimas susijęs su pateikimu visuomenei.

100. Tačiau Bendrijos teisės aktų leidėjas sąmoningai vartodamas sąvoką „panaudojimas“ („*Weiterverwendung*“) vietoj sąvokos „pritaikymas“ („*Weiterverwertung*“), norėjo aiškiai parodyti, kad taip turi būti užtikrinta apsauga nuo nekomercinio vartojimo veiks-
mų.

101. Teisinėje sąvokoje pateiktos tokios „panaudojimo“ priemonės, kaip antai „kopijų platinimas“, „nuoma“ ir „pateikimas operatyviosios (*on-line*) sistemos pagrindu“, su-
prantamos tik kaip pavyzdinis išvardijimas, kaip tai išplaukia iš papildymo „kitais infor-
macijos perdavimo būdais“.

102. Iškilus abejonei, sąvoka „pateikimas“ turi būti aiškinama plačiai⁴¹, ir tai suponuoja papildymas „kiekviena forma“ 7 straipsnio 2 dalies b punkte. Tačiau vien idėjos⁴² arba informacijos paieška remiantis duomenų baze⁴³ nėra apimamos.

103. Keletas bylos šalių teigė, kad duomenys turi būti žinomi viešai. Ar taip yra šiuo atveju, priklauso nuo konkrečių bylos faktinių aplinkybių vertinimo, o tai yra nacionalinio teisėjo pareiga.

41 — S. von Lewinski (nurodytas 13 išnašoje), 27 pastraipa dėl 7 straipsnio.

42 — S. von Lewinski (nurodytas 13 išnašoje), 31 pastraipa dėl 7 straipsnio.

43 — M. Grützmacher (nurodytas 16 išnašoje), p. 336.

104. Tačiau net jeigu nacionalinis teisėjas prieitų prie išvados, kad kalbama apie viešai žinomus duomenis, tai nepašalina galimybės, kad duomenų bazės dalys, kuriose yra visuomenei žinomų duomenų, vis tiek naudojasi apsauga.

105. Direktyvos 7 straipsnio 2 dalies b punkte kaip tik yra norma dėl apsaugos teisės išnaudojimo. Tai gali atsitikti tik esant tam tikroms sąlygoms. Viena iš sąlygų yra „duomenų bazės kopijos pardavimas pirmą kartą“. Iš to galima daryti išvadą, kad išnaudojimas galimas tik esant tokioms materialinėms sąlygoms. Jei panaudojama kitu būdu nei kopijuojant, išnaudojimas neįvyksta. Pateikimo operatyviosios (*on-line*) sistemos pagrindu tai aiškiai nustatyta 43 konstatuojamojoje dalyje. Taigi *sui generis* teisė taikoma ne tik pirmajam „pateikimui visuomenei“.

106. Kadangi direktyva neorientuota į po pirmo „pateikimo visuomenei“ atliktų sandorių skaičių, šis skaičius neturi jokios reikšmės. Todėl, kai kalbama apie pakankamai didelę duomenų bazės dalį, ji saugoma ir tuomet, kai gaunama iš nepriklausomo šaltinio, spausdintos informacijos ar interneto, bet ne iš pačios duomenų bazės. Skirtinai nuo perkėlimo, „panaudojimas“ kaip tik

apima netiesioginius duombazės duomenų gavimo būdus. Todėl faktinis požymis „panaudojimas“ yra plačiai aiškinamas⁴⁴.

107. Nacionalinio teisėjo uždavinys yra pritaikyti anksčiau nurodytus kriterijus prie konkrečių pagrindinės bylos faktinių aplinkybių.

3) Draudimai, susiję su nedidele duomenų bazės dalimi (pentas prejudicinis klausimas)

108. Direktyvos 7 straipsnio 5 dalis nustato, kaip jau nurodyta, draudimą perkelti ir (arba) panaudoti nedideles duomenų bazės dalis. Todėl ši nuostata skiriasi nuo 7 straipsnio 1 dalies tuo, pirma, kad draudžiamas ne kiekvienas perkėlimas ir (arba) panaudojimas, o tik kvalifikuotas. Sąlyga yra „pakartotiniai ir sisteminiai“ veiksmai. Antra, draudimas pagal 5 dalį skiriasi nuo draudimo pagal 1 dalį objekto atžvilgiu. Šis draudimas jau taikomas nedidelėms dalims. Trečia, siekiant išlyginti šiuos, palyginti su 1 dalimi, mažesnius reikalavimus nagrinėjamai daliai, 5 dalyje numatyta, kad draudžiami veiksmai turi daryti tam tikrą poveikį. Dėl to 5 dalis numato dvi alternatyvas: arba draudžiamas

44 — S. von Lewinski (nurodytas 7 išnašoje), 38 pastraipa dėl 7 straipsnio.

veiksmas nebūdingas normaliam duomenų bazės panaudojimui, arba padaroma nepagrįsta žala duomenų bazės sudarytojo interesams.

109. Atsižvelgiant į santykį tarp veiksmo ir pasekmių, nuostata turi būti suprantama taip: nereikia, jog kiekvienas atskiras veiksmas turėtų vieną iš dviejų poveikių, tačiau bendras veiksmų rezultatas privalo turėti abi draudžiamas pasekmes⁴⁵. Direktyvos 7 straipsnio 5 dalies, kaip ir 1 dalies, tikslas yra amortizacijos interesų apsauga.

110. Žinoma, 7 straipsnio išaiškinimas apskritai sukelia problemą tiek, kiek galutinės direktyvos redakcijos versija vokiečių kalba, skirtingai nuo Bendrosios pozicijos, yra silpnai suformuluota. Pagal ją pakanka to, kad veiksmas „slypi“ viena iš nurodytų pasekmių, o ne, kad jis ją „turi“. Kitos kalbinės versijos suformuluotos tiesiogiai ir iš esmės orientuojamos į tai, kad perkėlimas ir (arba) panaudojimas nebūdingas normaliam panaudojimui ar daro nepagrįstą žalą interesams; arba į nebūdingus ar žalą darančius veiksmus.

111. Šiuo atžvilgiu turi būti nagrinėjamos artimos tarptautinės teisės normos. Abi direktyvos 7 straipsnio 5 dalyje numatytos pasekmės nukopijuotos iš peržiūrėtos Berno konvencijos 9 straipsnio 2 dalies, kaip ir du pirmieji čia nustatytos trijų pakopų sistemos elementai. Tačiau tai nereiškia, kad abi nuostatos taip pat ir aiškintinos vienodai.

112. Pirma, peržiūrėtos Berno konvencijos 9 straipsnio tikslas yra kitoks. Taip ši nuostata susitariančiosioms šalims suteikia teisę trijų pakopų sąlygomis nukrypti nuo griežtos apsaugos normos. Tokia konstrukcija, t. y. išimtyms valstybėms narėms, numatyta direktyvos 9 straipsnyje.

113. Antra, peržiūrėtos Berno konvencijos 9 straipsnis skiriasi tuo, kad jame „prieštara-
vimas normaliam panaudojimui“ ir „nepagrįsta žala“ formuluojamos ne kaip alternatyvos, o nustatomos kaip dvi iš trijų kumuliatyviai reikalaujamų sąlygų⁴⁶.

45 — M. Leistner (nurodytas 18 išnašoje), p. 181; S. von Lewinski (nurodytas 7 išnašoje), 18 pastraipa dėl 7 straipsnio, pastaba Nr. 225.

46 — S. Ricketson, „The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886–1986“, 1987, p. 432.

114. Kitos tarptautinės teisės normos, kurios yra panašios į direktyvos 7 straipsnio 5 dalį, nustatytos Susitarimo dėl intelektinės nuosavybės teisių prekyboje (TRIPS) 13 straipsnyje ir keliuose Konvencijos dėl Pasaulinės intelektualinės nuosavybės organizacijos įsteigimo straipsniuose. Tačiau į pastarąsias, kurios buvo priimtose tik po direktyvos priėmimo, nekreipiama dėmesio.

115. Susitarimo dėl intelektinės nuosavybės teisių prekyboje (TRIPS) 13 straipsniui išaiškinti taikomos panašios kaip peržiūrėtai Berno konvencijai sąlygos, nes 13 straipsnis, kaip ir peržiūrėtos Berno konvencijos 9 straipsnis, leidžia valstybėms narėms nustatyti valstybių narių išimtinių teisių apribojimus bei išimtis. Tačiau skirtingai nuo peržiūrėtos Berno konvencijos 9 straipsnio, abi pasekmės, būtent „prieštaravimas normaliam panaudojimui“ ir „nepagrįsta žala“, kaip ir direktyvoje, nustatytos kaip alternatyvos.

116. Šie svarstymai rodo, kad aukščiau nurodytų tarptautinės teisės normų išaiškinimas negali būti perkeltas direktyvos 7 straipsnio 5 daliai.

117. Direktyva draudžiamais veiksmais, kaip ir pasekmėmis, bendra yra tai, kad, kad tai negalėtų priklausyti nuo veiksmų tikslo. Direktyvos 7 straipsnio 5 dalis, trūkstant į tikslą orientuotos normos, negali būti taip aiškinama. Jei Bendrijos teisės aktų leidėjas būtų norėjęs atsižvelgti į tikslą, jis būtų galėjęs direktyvos 7 straipsnį suformuluoti taip pat, kaip ir direktyvos 9 straipsnio 2 dalies b punktą.

a) „Pakartotinis ir sistemingas perkėlimas ir (arba) panaudojimas“

118. Faktinė sąlyga „pakartotinis ir sistemingas perkėlimas“ turi užkirsti kelią tam, kad apsaugos teisė prarastų savo esmę dėl nuoseklių veiksmų, atitinkamai susijusių tik su nedidele dalimi⁴⁷.

119. Tačiau neaišku, ar direktyvos 7 straipsnio 5 dalis dėl to numato dvi alternatyvias arba dvi kumuliacines faktines sąlygas. Išaiškinimas pirmiausia turėtų būti orientuojamas į nuostatos tekstą. Žinoma, šitaip negalima pasiekti vienareikšmio rezultato.

47 — J.-L. Gaster (nurodytas 25 išnašoje), 558 pastraipa.

Taip kai kuriose kalbinėse versijose požymiai sujungiami su „ir“⁴⁸, o kai kuriose su „arba“⁴⁹. Tačiau dauguma kalbinių versijų, kaip ir direktyvos tikslas, pateikia nuorodą į tai, kad abu požymiai suprantami kaip kumuliaciniai⁵⁰. Taigi pakartotinis, bet ne sistemingas duomenų bazės nedidelės dalies perkėlimas neapimamas.

veiksmų uždraudimo pagrindas, nurodomas investicijų žalos vengimas. 48 konstatuojamojoje dalyje aiškiai nurodomas direktyvoje įtvirtintos apsaugos tikslas: „užtikrinti atlyginimą duomenų bazės sudarytoji“.

120. Pakartotinis ir sistemingas veiksmas egzistuoja tuomet, kai jis atliekamas reguliariai, kas savaitę ar kas mėnesį. Jei laikotarpis yra trumpesnis, ir susijusi dalis atitinkamai mažesnė, veiksmas turi būti atliekamas dažniau tam, kad apskritai susijusi dalis atitiktų vieną iš dviejų direktyvos 7 straipsnio 5 dalyje nustatytų sąlygų.

122. Tai rodo, kad sąvoka „normalus panaudojimas“ aiškintina plačiai. „Nebūdingi <...> naudojimui“ turi būti suprantami ne tik technine prasme, kad būtų apimamas būtent poveikis techniniam susijusios duomenų bazės tinkamumui naudoti. Priešingai, 7 straipsnio 5 dalyje atsižvelgiama į visiškai ekonominį poveikį duomenų bazės sudarytoji. Čia kalbama apie normaliomis sąlygomis atliekamo ekonominio naudojimo apsaugą⁵¹.

b) Sąvoka „normalus panaudojimas“ pagal direktyvos 7 straipsnio 5 dalį

121. Sąvoka „normalus panaudojimas“ pagal direktyvos 7 straipsnio 5 dalį aiškintina atsižvelgiant į šios apsauginės išlygos tikslą. Tai ypač išplaukia iš direktyvos preambulės. 42 konstatuojamojoje dalyje, kaip tam tikrų

123. Taip direktyvos 7 straipsnio 5 dalis susijusi ne tik su naudojimo veiksmis, kuriais sukuriamas konkurencinis produktas, o tai nebūdinga duomenų bazės naudojimui, kai ja naudojasi sudarytojas⁵².

48 – Daugiausia romanų kalbų grupės, vokiečių, anglų ir graikų kalbų versijos.

49 – Ispanų, švedų ir suomių kalbų versijos.

50 – M. Leistner (nurodytas 18 išnašoje), p. 181; S. von Lewinski (nurodytas 7 išnašoje), 17 pastraipa dėl 7 straipsnio.

51 – Tai taip pat suderinama su PPO komiteto Susitarimo dėl intelektualinės nuosavybės teisių prekyboje (TRIPS) 13 straipsnio išaiškinimu (WT/DS160/R, 2000 7 27, 6.183).

52 – M. Leistner (nurodytas 18 išnašoje), p. 181.

124. Todėl konkrečiais atvejais 7 straipsnio 5 dalis taip pat gali apimti naudojimą potencialiose, t. y. duomenų bazės sudarytojo iki šiol nenaudotose, rinkose. Dėl to, pvz., pakanka, kad perkėlėjas arba naudotojas sutaupto, nemokėdamas duomenų bazės sudarytojui licencinių mokesčių. Tokių veiksmų leidimas būtent paskatintų tai, kad ir kiti asmenys duombazės duomenis perkeltų ar naudotų nemokėdami licencinių mokesčių⁵³. Taip atsirastų galimybė nemokamai naudotis duomenų baze, turinti rimtą poveikį licencijų vertei. To pasekmė būtų mažesnės pajamos.

125. Nuostata taip pat neapsiriboja tokiu atveju, kai duomenų bazės sudarytojas nori naudotis jos duomenimis tokiu pačiu būdu kaip perkėlėjas arba naudotojas. Tiek pat nereikšminga yra tai, kad duomenų bazės sudarytojas, remdamasis teisės akte nustatytu draudimu, jos duomenų negalėtų naudoti kaip perkėlėjas arba naudotojas.

126. Galiausiai „nebūdingi <...> naudojimui“ neaiškintina taip siaurai, kad būtų draudžiama visiškai užkirsti kelią naudojimui. Iš visų kitų kalbinių versijų, išskyrus vokiečių kalba, išplaukia, kad draudimas taikomas

esant ginčams dėl naudojimo, t. y. jau esant vien mažesnės apimties neigiamam poveikiui. Tokiame lygmenyje yra riba, nuo kurios manoma, kad duomenų bazės sudarytojui padaryta žala dėl draudimo.

127. Kai kurios bylos šalys pabrėžė, kad nacionalinis teisėjas privalo išnagrinėti konkrečius veiksmus ir jų poveikį byloje nagrinėjamai duomenų bazei, remdamasis aukščiau nurodytais kriterijais.

c) Sąvoka „nepagrįsta žala“ pagal direktyvos 7 straipsnio 5 dalį

128. Siekiant išaiškinti sąvoką „nepagrįsta žala“ pagal direktyvos 7 straipsnio 5 dalį pirmiausia reikia priminti, kad dar kalbant apie Peržiūrėtą Berno konvenciją buvo diskutuojama, ar tokia neapibrėžta sąvoka gali būti apskritai vartojama. Be to, sąvokos „nepagrįsta žala“ išaiškinimui būtina pabrėžti jos ir sąvokos „normalus panaudojimas“ skirtumus.

53 — Žr. WT/DS160/R, 2000 7 27, 6.186.

129. Apsaugos srities atžvilgiu ginčijama nuostata alternatyvai „nepagrįsta žala“ nustato tiek mažesnius reikalavimus negu alternatyvai „normalus panaudojimas“, kiek pirmąją saugomi „teisėti interesai“. Todėl apsauga peržengia teisiųjų situacijų ribas, taip pat apima interesus, kuriems priskiriami „teisėti“, t. y. pagrįsti, ir ne tik teisiniai interesai.

130. Siekiant tai subalansuoti, 7 straipsnio 5 dalyje nurodytai alternatyvai nustatomi griežtesni reikalavimai neteisėtų veiksmų pasekmių atžvilgiu. Reikalaujama ne kokios nors kitokios, o „nepagrįstos žalos“. Žinoma, vertinimas „nepagrįsta“ negali būti aiškinaamas per griežtai. Kitu atveju Bendrijos teisės aktų leidėjas ir šioje vietoje būtų orientavęsis į žalą arba net didelę žalą duomenų bazės sudarytojui.

131. Atsižvelgiant į kitas kalbines versijas, išskyrus vokiečių kalba, tai aiškinama taip, kad veiksmai tam tikra dalimi pažeidžia interesus. Direktyva šioje, kaip ir kitose vietose, orientuojama į duomenų bazės sudarytojo interesus. Tai, kad jo teisių apsauga susijusi su kitų ekonominiiais interesais, pagrindinėje byloje parodoma perne-

lyg aiškiai. Tačiau tai nereiškia, kad aiškinant direktyvos 7 straipsnio 5 dalį gali būti priskiriama didelė įtaka *sui generis* apsaugos teisės poveikiui kitų asmenų interesams arba dėl galimo poveikio mokestinėms pajamoms – žalai, daromai valstybei. Direktyva privalo užkirsti kelią žalai, kuri gali būti padaryta suinteresuotai valstybei. Šis tikslas, skirtingai nei kitų pasekmių atveju, taip pat aiškiai įtvirtintas direktyvoje.

132. Interesų pagal direktyvos 7 straipsnio 5 dalį branduolį sudaro duomenų bazės sudarytojo investicijos ir jų amortizacija. Todėl ir čia duombazės duomenų ekonominė vertė turėtų būti nagrinėjimo išeities taškas. Dėmesio centre yra pasekmės duomenų bazės sudarytojo faktinėms bei lauktomis pajamoms⁵⁴.

133. Kalbant apie apsaugos apimtį galima remtis alternatyva „normalus panaudojimas“. Jeigu ši alternatyva aiškintina taip siaurai, kad ji taip pat neapima potencialių rinkų apsaugos, t. y. naujo duombazės duomenų panaudojimo⁵⁵, kišimasis į potencialias rinkas mažiausiai gali būti kvalifikuojamas kaip žala

54 – Žr. WT/DS160/R, 2000 7 27, 6.229.

55 – M. Leistner (nurodytas 18 išnašoje), p. 182.

teisėtai sudarytojo interesų apsaugai. Ar ši žala yra nepagrįsta, priklauso nuo konkretaus atvejo aplinkybių. Tai, ar perkėlėjas, ar naudotojas yra duomenų bazės sudarytojo konkurentas, šiuo atveju, aišku, negali būti lemiamas.

134. Atsižvelgiant į tai, reikia priminti, kad nacionalinio teisėjo pareiga yra ištirti konkrečius veiksmus bei patikrinti, ar jie laikomi „nepagrįsta žala“ byloje nagrinėjamos duomenų bazės sudarytojo teisėtiems interesams.

VII — Išvada

135. Teisingumo Teismui į prejudicinius klausimus siūloma atsakyti taip:

1. Vertinant, ar duomenų bazė yra „pakankamai didelės investicijos“ rezultatas 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos 7 straipsnio 1 dalies prasme, investicijos tikslas nėra labai svarbus. Taip pat gali būti atsižvelgiama į rungtynių tvarkaraščiams parengti duomenų bazėje skirtas investicijas.

2. Direktyvos 7 straipsnio 1 dalies sąvoką „pakankamai didelė duomenų bazės dalis, kokybiškai (...) ją įvertinus“ reikia aiškinti kaip apimančią susijusios dalies techninę ir komercinę vertę. Direktyvos 7 straipsnio 1 dalies sąvoką „pakankamai didelė duomenų bazės dalis, (...) kiekybiškai ją įvertinus“ reikia aiškinti kaip priklausančią nuo susijusios dalies dydžio. Abiem atvejais tai priklauso ne vien tik nuo susijusios dalies santykio su visa duomenų baze.

3. Direktyvos 7 straipsnio 1 dalimi arba 7 straipsnio 5 dalimi užtikrinama apsauga nuo duombazės duomenų „perkėlimo“ apribojama naudojimu, apimančiu tiesioginį naudojamą. Direktyvos 7 straipsnio 1 dalimi arba 7 straipsnio 5 dalimi užtikrinama apsauga nuo duombazės duomenų „panaudojimo“ taip pat apima jos duomenų naudojamą, kai šie duomenys turi kitą šaltinį.

4. Direktyvos 7 straipsnio 5 dalies sąvoką „normalus naudojimas“ reikia aiškinti kaip užkertančią kelią *sui generis* teisės turėtojo turimos teisės panaudojimui ekonominiiais tikslais, taip pat ir potencialiose rinkose. Direktyvos 7 straipsnio 5 dalies sąvoką „nepagrįstai pažeidžiama“ reikia aiškinti taip, kad teisėtiems ekonominiams sudarytojo interesams padaroma žala, viršijanti tam tikrą ribą.